

Nr 296.

Av herr **Olsson** i Broberg m. fl., om ändring i grunderna för fördelning av för skogsvården tillgängliga skogsvårdsavgifter m. m.

Genom tillkomsten av 1923 års skogsvårdsdrag hava skogsvårdsstyrelsernas i riket skyldigheter utvidgats, och deras arbetsbörda i väsentlig grad ökats. Därjämte hava numera anstalter vidtagits för att åstadkomma större enhetlighet i lagtillämpningen. Med hänsyn till det sistnämnda har Kungl. Maj:t fastställt stadgar för skogsvårdsstyrelsernas förbund, vilket har under sig ett centralråd med arbetsutskott.

Vid stiftandet av 1923 års skogsvårdsdrag togs ej tillräcklig hänsyn till de ekonomiska förhållanden, som givetvis voro förknippade med den nya lagens tillämpning. Denna omständighet spelade icke heller genast någon betydande roll för de flesta av skogsvårdsstyrelserna, vilkas ekonomi ännu var relativt stark på grund av de under kriget rikligen flödande skogsvårdsavgifterna. När emellertid dessa avgifter sedan sjönko katastrofalt, blev skogsvårdsstyrelsernas ekonomi i motsvarande grad försämrad, så att huvudparten av skogsvårdsstyrelserna numera äro ekonomiskt överansträngda. De besparingar, som förut gjorts av skogsvårdsstyrelserna i de skogrika länen, hava krympt samman i betydlig grad. Och åtskilliga skogsvårdsstyrelser hava, för att kunna uppehålla verksamheten, måst upptaga lån, för vilka styrelseledamöterna stånda gemensamt ansvar. Det ligger i öppen dag, att skogsvårdsstyrelserna under dessa förhållanden icke kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra dem enligt lag och förordning åliggande skyldigheter.

I fråga om inkomsterna och medelsbehovet under åren 1921—1925 torde skogsvårdsstyrelserna i riket kunna indelas på följande sätt:

- 1) Skogsvårdsstyrelser, vilkas inkomster understigit beräknat normalt behov: Göteborgs och Bohus, Kalmar Södra, Blekinge, Kalmar Norra, Gotlands och Älvsborgs.
- 2) Skogsvårdsstyrelser, som varit någorlunda tillgodosedda, men dock i avsevärd grad beroende av tilldelningarna från reserverade skogsvårdsavgifter och statsanslag: Jönköpings, Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Västmanlands och Örebro.

- 3) Skogsvårdsstyrelser med mera nöjaktiga skogsvårdsavgifter: Södermanlands.
- 4) Skogsvårdsstyrelser med relativt rikliga skogsvårdsavgifter: Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands. Till denna kategori kunna räknas de senare tillkomna skogsvårdsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten.

Bakom 1923 års skogsvårdslagstiftning låg ett mera än tioårigt utredningsarbete. Nu står hela denna värdefulla och nödvändiga lagstiftning i fara att förvanskas, därför att det brister ifråga om de ekonomiska förutsättningarna för dess tillämpning.

I fråga om skogsvårdsstyrelsernas ekonomi råder för närvarande ett utpräglat divisionsansvar. Skogsvårdsstyrelsernas ordinarie och extra ordinarie inkomster erhållas nämligen på följande sätt:

- 1) 90 % av inom landstingsområdet inflytande skogsvårdsavgifter.
- 2) Eventuell tilldelning av de reserverade 10 % av inom hela riket inflytande skogsvårdsavgifter.
- 3) Statsanslag.
- 4) Eventuellt anslag från landsting.
- 5) Eventuellt anslag från hushållningssällskap.

Ett verkligt osäkerhetstillstånd råder därigenom att skogsvårdsstyrelserna icke kunna uppgöra en hållbar inkomst- och utgiftsstat för ett kommande år, då de icke veta vilka anslag och inkomster, som komma att stå dem till buds; och detta så mycket mera som stor oregelbundenhet varit rådande beträffande tiden för respektive anslags beviljande. Ovannämnda anordningar rörande skogsvårdsstyrelsernas inkomster göra även skogsvårdsstyrelserna på ett olyckligt sätt beroende av konjunkturen på trävarumarknaden.

Ett annat missförhållande, som följer med det nuvarande systemet, är den stora ojämnheten och olikheten i de skilda skogsvårdsstyrelsernas inkomster i förhållande till verkliga behovet av medel. Vid en jämförande sammanställning av de olika skogsvårdsstyrelsernas inkomster av skogsvårdsavgifter och statsanslag under t. ex. de fem sista åren finner man, att åtskilliga skogsvårdsstyrelser hava varit mycket gynnsamt ställda, under det att andra åter hava måst nöja sig med inkomster, som väsentligt understigit deras normala behov av medel.

I de trakter, där skogstillgångarna till mycket stor del äro samlade i bolagens händer, ställa sig givetvis skogsvårdsstyrelsernas uppgifter helt annorlunda än i trakter, där skogarna ligga i händerna på mindre jordbrukare. Bolagens ekonomiska intressen äro direkt inriktade på en rationell skogsvård, och bolagen hålla för detta ändamål skogligen utbildad personal, varför skogsvårdsstyrelsernas verksamhet endast behöver bliva av kontrollerande natur.

Vida svårare ställer sig arbetet i de typiska småbrukarelänen. Den enskilde jordägaren besitter här oftast varken den nödiga insikten eller det erforderliga rörelsekapitalet för en effektiv skogsskötsel. Skogsvårdsstyrelser-

nas uppgifter bli i sådana län både i ekonomiskt och i andra avseenden mera betungande. Härtill kommer, att den ovan nämnda osäkerheten rörande de medel, som komma att inflyta, gör det omöjligt att på ett planmässigt sätt ordna verksamheten.

Befogade anmärkningar torde även kunna göras mot de hittills tillämpade grunderna vid de årliga fördelningarna av reserverade skogsvårdsavgifter och statsanslag. Lyckligt vore, om de år efter år återkommande meningsskiljaktigheterna kunde upphöra därigenom att varje skogsvårdsstyrelse erhåller de medel, som motsvarar oundgängligt behov.

En med det snaraste åstadkommen stabilisering av skogsvårdsstyrelsernas inkomster är ett oeftergivligt villkor för skogsvårdsstyrelsernas fortsatta verksamhet på sätt lag och förordning föreskriva. För att sådant förhållande skall kunna inträda, måste varje skogsvårdsstyrelse erhålla ett bestämt anslag att användas under nästföljande år för täckande av kostnaderna för verksamhetens uppehållande på behörigt sätt.

Det är uppenbart, att rikssynpunkten i fråga om skogsvården inom landet måste givas större utrymme än lokalsynpunkterna. Skogsvårdsavgifterna borde därför anses vara en avgift till staten och icke till landstingsområdet. Skola dessa medel stanna inom landstingsområdet, så borde de rättvisligen också stanna inom primärkommunen. Denna sats leder till den absurditet, att ifrågavarande medel borde stanna hos det hemman, som erlagt desamma.

I vissa skogrika län lämnas stora skogsvårdsavgifter från allmänna skogar, med vilka skogsvårdsstyrelserna intet hava att skaffa. Härigenom bliva vissa skogsvårdsstyrelser mycket gynnade. Skogsvårdsavgifterna från allmänna skogar böra icke stanna inom det län, där de erlagts, utan i stället gå till fördelning mellan de olika skogsvårdsstyrelserna med hänsyn till deras medelsbehov.

Det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke betydligt större del än de nuvarande 10 % inlevereras till statskontoret för avsedda ändamålet.

Vid beräkning av de olika skogsvårdsstyrelsernas medelsbehov måste i första hand arealen av enskildas skogsmark tagas i betraktande. Men enskildas skogsmarker, som stå under ordnad skoglig skötsel, böra endast i obetydlig grad inverka på anslagens storlek.

I de typiska småbrukarelänen försvåras skogsvårdsstyrelsernas arbete därigenom att skogsmarken är uppdelad på en stor mängd små brukningsdelar, vars ägare oftast hava små resurser och därför äro i stort behov av en skogsvårdsstyrelses såväl kontrollerande som stödande verksamhet. Även äro å sådana trakter, framför allt i de sydliga kustlänen, skogsmarken och ståndskogen sönderdelade i en mångfald olikartade smärre bestånd, vilket förhållande också försvårar skogsvårdsstyrelsernas arbete.

I de sydligare länen måste därför skogsvårdsstyrelsernas personal vara i förhållande till skogsmarkens areal betydligt större än i de skogrikare och mera glest befolkade länen. Och även anslagen i övrigt måste vara större

per hektar produktiv skogsmark i de sydligare länen. Det är i regel mycket mera lönande att nedlägga kostnader på skog och skogsmark i södra Sverige med dess för skogsväxten gynnade klimat än i Norrland. För jämförelses skull hänvisas till kolonisationsnämndens utredning rörande liknande avseenden å kronoparkerna.

I detta sammanhang bör även påpekas, att skogsvårdsavgifterna i småbrukarelänen bliva små på grund av gällande bestämmelser angående virkes-taxering. Husbehovsvirket är fritaget från avgift; och då nedre gränsen för avgiftspliktigt virke är satt vid 150 kronors värde, går skogsvårdsstyrelsen förlustig avgifter för en mängd, ehuru små virkesförsäljningar. Om virke från en egendom säljes på rot i flera småposter med värde för var och en under 150 kronor och till olika köpare, så går egendomens årliga skogsavverkning fri från skogsvårdsavgift.

I småbrukarelänen finnas endast små möjligheter för skogsvårdsstyrelserna att erhålla ersättning av skogsägarna för lämnat biträde vid skogsvård. För att i sådana län driva skogsskötseln framåt bör åtminstone en dags biträde för skogsvård lämnas avgiftsfritt vid varje brukningsdel, vars ägare önskar sådant biträde. Om då huvudparten av de sökande endast behöva eller endast rekvirera en dags biträde, så blir det ej heller någon ersättning till skogsvårdsstyrelsen.

De anslag, som eventuellt erhållas från landsting eller hushållningssällskap, böra av skogsvårdsstyrelserna användas på det sätt och enligt de villkor, som kunna varda med dessa anslag förbundna, men de böra icke öva något inflytande på storleken av tilldelningarna från skogsvårdsavgifter och statsanslag.

På grund av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i ovan angivet syfte, så att för skogsvården tillgängliga skogsvårdsavgifter jämte därutöver för ändamålet erforderliga statsbidrag måtte fördelas efter sådana grunder, att de olika skogsvårdsstyrelsernas oundgängliga medelsbehov kunna tillgodoses.

Stockholm den 22 januari 1926.

Oscar N. Olsson.

And. Lindgren.
Harry Weibull.
Herman Andersson.
Sv. Bengtsson
i Norup.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.
Karl Wirsell.
Carl Larson,
Tönnersa.

Birger Petersson.

John Jönsson.
Gust. A. Gustafsson.
Cornelius Olsson.
Oscar Osberg.
Adolf Wallerius.